

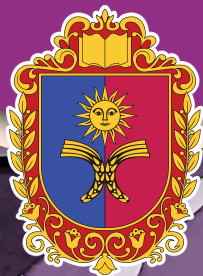

УКРАЇНЬСЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ПРАЦЮ

особами які постраждали
внаслідок збройної
агресії РФ
в Хмельницькій області

КОДЕКС
ЗАКОНІВ
ПРО ПРАЦЮ

2022 р.

**Реалізація права на працю, особами які постраждали внаслідок збройної агресії
РФ в Хмельницькій області: Звіт моніторингу/ А. Площинська, Р. Малий**

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ГРОМАДУ

Адмін. центр: **м. Хмельницький**

Населення громади: **1 254 702**

Кількість районів: **3**

Кількість ОТГ: **60**

Кількість населених пунктів: **1 451**

Загальна площа: **20 629 км²**

Питання 1¹

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕРЕБУВАННЯ ВПО У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.²

1. Громади Хмельницької області, що приймають внутрішньо переміщених осіб адаптуються та створюють умови для інтеграції та соціальної захищеності таких осіб.
2. Так, питання трудових прав гостро виникло по всій території України, адже з великої кількості населених пунктів особи були вимушені переміститися в пошуках безпеки та забезпечення мінімальних соціальних гарантій.
3. В період з 6 по 9 червня Фондом «Професійний розвиток Харкова» за всебічної підтримки організації World Jewish Relief (WJR, Великобританія) було проведено чотири денний триніг, де внутрішньо переміщенні особи, які перебувають у Хмельницькій області, розглядали особливості місцевого ринку праці, отримували практичні поради з написання резюме та проходження співбесіди та обговорювали важливі організаційні моменти для ВПО.¹

По завершенню тренінгу кожен учасник міг отримати індивідуальні консультації зі спеціалістами та міг відвідати безкоштовні майстер-класи і навчальні курси з комп'ютерної грамотності, копірайтингу, бухгалтерського обліку.

4. За даними дослідження з 24 лютого до 5-го травня у Хмельницькій області розселили майже 338 тисяч внутрішньо переміщених осіб, враховуючи тих, які зупинилися в регіоні тимчасово. Станом на 5-те травня на території області залишалося 153,5 тисячі переселенців. Це відвічу більше, ніж на Волині та втричі більше, ніж на Рівненщині. Більшість з них – в приватних оселях. Переселенці на Хмельниччині розподілилися більш пропорційно, аніж у Волинській області. У деяких громадах регіону кількість ВПО сягнула 23,5% усього населення.²

¹ Переселенців у Хмельницькому запрошують на тренінг з працевлаштування – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/4XG8BNG>

² Кількість розселених внутрішньо переселених осіб на душу населення в громадах Хмельниччини – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://datawrapper.dwcdn.net/QSJlb/2/>

Станом на 5-те травня область розселила загалом 337 тисяч 869 осіб (з урахуванням тих, які зупинялись щонайменше на добу та виїхали за межі регіону). Водночас, станом на 5-те травня в області лишалися проживати 153 тисячі 589 осіб. 79% (122 тисячі осіб) оселилися в об'єктах приватної власності, а 21% (31,6 тисяч осіб) – у комунальних та державних закладах. В абсолютних числах найбільше людей, звісно, прийняли найбільші міста – Хмельницький та Кам'янець-Подільський.

Загалом у громадах Хмельницького району розселилося 84,4 тисячі осіб. Другий за кількістю прийнятих ВПО – Кам'янець-Подільський район – майже 42 тисячі людей. Шепетівський район прихистив 27,4 тисячі осіб.

В абсолютних числах найбільше людей прийняла Хмельницька міська громада (46 тисяч), а це приблизно 15,7% постійного населення. Кам'янець-Подільська міська громада розселила 23 тисячі осіб, Старокостянтинівська – 4364, Шепетівська – 4300, Дунаєвецька – 3752, Деражнянська – 3259, Полонська – 3203. Найменше ВПО поїхали у Миролjubненську та Солобковецьку сільські громади Хмельницького району (по 252 особи).

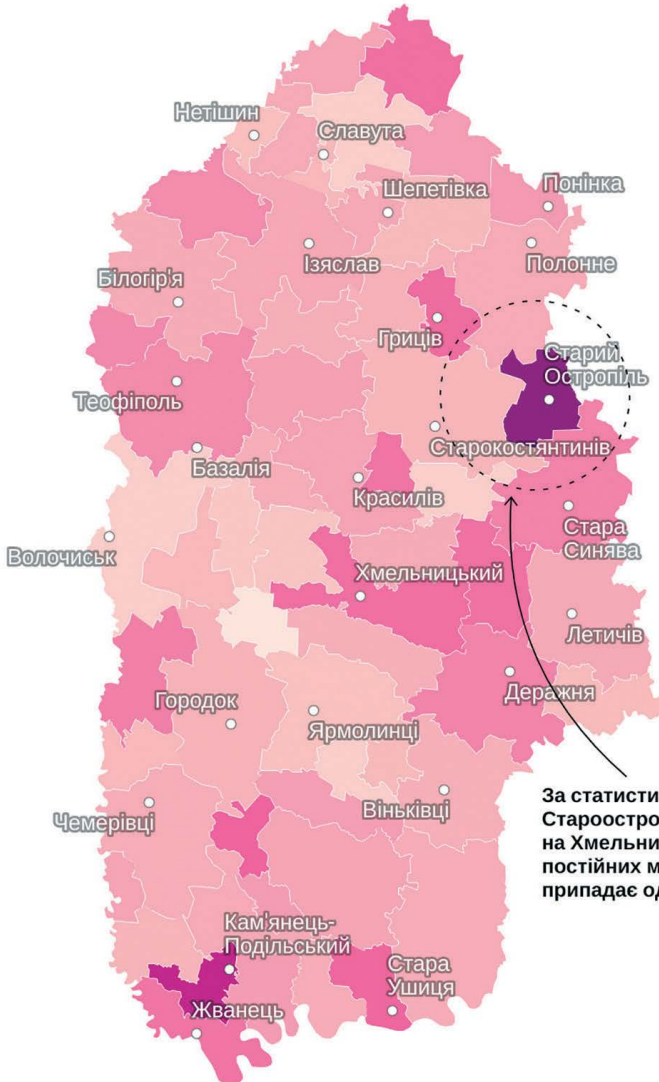
Виділяється Староостропільська сільська громада, що знаходиться понад трасою, що сполучає Житомир та Хмельницький. Вона з 24 лютого розселила 1345 осіб при довоєнному населенні громади у 5,7 тисяч. Фактично, це один переселенець на 4-х постійних мешканців.

Виділяється також і Кам'янець-Подільська міська громада, тут за той самий період розселили 23 тисячі осіб, а це 21% постійного населення, тобто на п'ятьох постійних мешканців припадає один переселенець.

У решті громад кількість розселених ВПО встановилася на рівні від 4 до 16,5% постійного населення. Найменше співвідношення – приблизно один переселенець на 25 постійних мешканців – у Гвардійській сільській громаді Хмельницького району.

Кількість розселених внутрішньо переселених осіб на душу населення в громадах Хмельниччини

Співвідношення поселених внутрішньо
переміщених осіб до населення громади:

За статистикою у
Староостропільській громаді
на Хмельниччині на чотирьох
постійних мешканців
припадає один переселенець

За даними про розселених ВПО у Хмельницькій області станом на 05.05.2022 р.

Мар: Центр журналістських розслідувань "Сила правди"

• Source: Хмельницька обласна військова адміністрація • Created with Datawrapper

Питання 2

ЧИ ЗВЕРТАЮТЬСЯ ВПО ДО ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ ТА ПРАВОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ПРИВОДУ ПРАВА НА ПРАЦЮ?

5. Під час дослідження нами було направлено декілька запитів, щодо отримання інформації з приводу звернень внутрішньо переміщених осіб, щодо порушення їх трудових прав, починаючи з 24 лютого 2022 року.
6. Так, за даними Хмельницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в період з 24 лютого по 15 серпня 2022 року до центру звернулися по допомогу 180 осіб, які мають статус ВПО.³ Серед найбільш поширених питань осіб, які мають зареєстрований статус ВПО є: звільнення з роботи, призупинення трудового договору, встановлення факту смерті особи, щодо пошуку житла для тимчасового проживання (забезпечення житлом), розірвання шлюбу, стягнення аліментів на утримання дитини, порядок отримання соціальної допомоги ВПО та їх види. Зокрема Хмельницьким ТЦ з надання БВПД було зареєстровано 7 звернень з трудового права.
7. Інша ситуація у Шепетівській громаді. Так, за той самий період до Шепетівського місцевого центру з надання БВПД звернулося 553 особи, яка мають статус ВПО.⁴

Зокрема до найбільш поширених питань належать отримання соціальних виплат та гуманітарної допомоги, отримання компенсації за зруйноване житло під час воєнних дій, встановлення факті народження та смерті осіб на тимчасово окупованій території, стягнення аліментів на утримання дитини та ін.

За цей період Шепетівським місцевим центром було зареєстровано 50 звернень з приводу трудових прав саме ВПО.

³ Відповідь Хмельницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №913/03.

⁴ Відповідь Шепетівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №096/01.2-03/815.

- 8.** В свою чергу згідно опрацьованої відповіді Кам'янець-Подільського місцевого центру з надання БВПД, в період з 24 лютого по 15 серпня 2022 року, до центру звернулося 343 особи, яка повідомляли про свій статус ВПО.⁵

Найбільш поширеними питаннями є: виїзд чоловіка за кордон, соціальні виплати, стягнення аліментів, встановлення факту смерті.

Щодо звернень осіб, які перемістилися з території окупованих або де ведуться бойові дії, з приводу трудових питань, до Кам'янець-Подільського місцевого центру з надання БВПД, то найбільш поширеними питаннями є: припинення трудових відносин під час воєнного стану, не виплата заробітної плати, переведення працівника на простій з вини роботодавця. Загальна кількість звернень - 22.

- 9.** Щодо Управління Держпраці у Хмельницькій області, то останнє повідомило, що лиш 4 особи, які говорили про свій статус ВПО, звернулися до управління щодо порушення свого трудового права.⁶

- 10.** На жаль на момент написання звіту, нами не було отримано інформацію з Хмельницького обласного центру зайнятості про кількість реєстрації та звернень особи, яка мають статус ВПО, а також про кількість особи які були працевлаштовані після звернення до Хмельницького обласного центру зайнятості та чи проходили відповідні особи профорієнтацію та професійне навчання.

- 11.** Таким чином, складається ситуація, яка говорить про велику кількість питань, які породжують саме залишення звичного місця проживання та роботи, а відтак не розуміння в деяких випадках і порушення трудового законодавства, що спричиняє відсутність працівника на робочому місці, або перебування підприємства, установи чи організації на території де ведуться бойові дії.

⁵ Відповідь Кам'янець-Подільського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №093/01-12/123.

⁶ Відповідь Держпраці у Хмельницькій області від 18.08.2022.

Питання 3

ЧИ ІСНУЄ ПРОГРАМА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ АБО ЗАХИСТУ В ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ РЕГІОНІ?

12. Здійснюючи моніторинг, нами встановлено, що на рівні Хмельницької області існує «Програма економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2021 рік», яка затверджена Рішенням обласної ради від 08 квітня 2021 року № 39-4/2021.
13. Як визначено у Вступі Програму економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2021 рік (далі – Програма) розроблено відповідно до статті 143 Конституції України, Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 №1602-III (зі змінами) та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету» (зі змінами).⁷

При розробленні Програми враховано завдання та заходи таких документів: Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року, Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки, План заходів з реалізації Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021-2023 роки, Цілі сталого розвитку України до 2030 року, Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, прогноз економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки.

Програмою окреслено цілі, основні завдання та заходи економічного, соціального та культурного розвитку регіону на короткостроковий період з урахуванням загальнодержавних реформ.

⁷ Програма економічного та соціального розвитку Хмельницької області на 2021 рік – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/1XG5882>

14. На жаль відповідна програма жодним чином не згадає таку категорію осіб, як внутрішньо переміщена особа.
15. Однак, варто зазначити, що відповідно до Програми зайнятості населення Хмельницької області до 2020 року, визначаються основні напрями реалізації державної політики зайнятості, заходи і шляхи розв'язання проблем у сфері зайнятості населення регіону, у тому числі шляхом зменшення рівня безробіття в сільській місцевості, збільшення рівня працевлаштування неконкурентоспроможних верств населення (осіб з інвалідністю, жінок, молоді), збільшення попиту та пропозиції робочої сили на ринку праці, забезпечення працевлаштування демобілізованих учасників антитерористичної операції та осіб з числа внутрішньо переміщених осіб працездатного віку.
16. Зокрема в розділі 6 Програми зазначається, що особливу увагу буде приділено допомозі по безробіттю та професійному навчанню внутрішньо переміщених осіб та учасників антитерористичної операції (АТО).⁸
17. В свою чергу Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021 - 2027 роки, яка затверджена Рішенням обласної ради від 20 грудня 2019 року №49-29/2019 знову жодними чином не згадає про таку особливо вразливу категорію осіб, як внутрішньо переміщені особи.⁹
18. Слід відзначити і те, що в Плані заходів з реалізації Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021 - 2023 роки, який затверджений Рішенням обласної ради від 20 грудня 2019 року №50-29/2019 є згадка про внутрішньо переміщених осіб, а саме в питанні підвищення доступності ефективності медичного обслуговування.¹⁰

⁸ Програма зайнятості населення Хмельницької області до 2020 року – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/sXG6HuE>

⁹ Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021 - 2027 роки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/MXHwdUu>

¹⁰ План заходів з реалізації Стратегії розвитку Хмельницької області на 2021 - 2023 роки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/4XHwRB0>

19. Не можемо не згадати, що на відміну від Програм Хмельницької області, як регіону в цілому, на рівні Хмельницької міської територіальної громади існує Програма зайнятості населення Хмельницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки.¹¹

Так, програма відповідно до поставлених завдань очікує на вирішення питання щодо працевлаштування осіб, які не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці, особливо осіб з інвалідністю, учасників антитерористичної операції, операції Об'єднаних сил, **внутрішньо-переміщених осіб**, їх інтеграція у соціум.

Програма вказує на наступні заходи: підвищення конкурентоспроможності в т.ч. внутрішньо-переміщеним особам шляхом підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації; сприяти зайнятості безробітним громадянам в тому числі внутрішньо-переміщеним особам; з метою адаптації до мирного життя, підвищення мотивації до праці та повернення до продуктивної зайнятості внутрішньо-переміщених осіб шляхом проведення інформаційних та тематичних профорієнтаційних заходів.

20. Однак, можемо з впевненістю стверджувати, що на рівні Хмельницької області слід створити програму зайнятості та соціального захисту, в якій чітко виокремити завдання та шляхи їх вирішення з приводу надання рівного доступу до ринку праці особам, які були вимушені покинути домівку - ВПО.

¹¹ Програма зайнятості населення Хмельницької міської територіальної громади на 2021-2023 роки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/eXHwVAX>

Питання 4

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВА ВПО В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ.

- 21.** Аналізуючи поточний стан правового регулювання та перспективи стратегічного розвитку питання підвищення трудових прав ВПО в Хмельницькій області, може стверджувати про необхідність розробки програми працевлаштування ВПО. За допомогою цієї програми розробити дієвий механізм пошуку на ринку праці роботи, а також визначити дієвий механізм захисту трудових прав ВПО.
- 22.** Також вважає за доцільне створення спеціальних консультаційних центрів (штабів), які б здійснювали навчання та підготовку ВПО, щодо пошуку роботи, захисту трудових прав, а також реагування на будь-які відомі прояви порушення трудових прав таких осіб.
- 23.** Вважаємо за доцільне створення єдиного спеціального реєстру ВПО, у якому будуть зареєстровані особи, які шукають роботу, а також працевлаштовані особи із статусом ВПО, що в подальшому дасть змогу контролювати ефективність забезпечення права на працю, а також в найкоротші строки реагувати на порушення трудового законодавства.

Додатки:

1. **Відповідь** Хмельницького місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №913/03.
2. **Відповідь** Шепетівського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №096/01.2-03/815.
3. **Відповідь** Кам'янець-Подільського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги від 19.08.2022 №093/01-12/123.
4. **Відповідь** Держпраці у Хмельницькій області від 18.08.2022.
5. **Відповідь** Регіонального центру з надання БВПД у Хмельницькій області від 16.08.2022 №П-1/020/08-05/424.
6. **Запит** до Хмельницького центру зайнятості від 15.08.2022 №4.

Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ) – найбільша асоціація правозахисних організацій України, що об'єднує 27 правозахисних недержавних організацій. Спілка сприяє розвитку гуманного суспільства, що базується на повазі до людського життя, гідності та гармонійних стосунків між людиною, державою і природою через створення платформи для співпраці між членами Спілки та іншими учасниками правозахисного руху.

04070, м. Київ, вул. Фролівська, 3/34
Тел. +38 044 485 17 92
факс +38 044 245 99 24
<http://www.helsinki.org.ua>
e-mail: office@helsinki.org.ua

**УКРАЇНЬКА
ГЕЛЬСІНСЬКА**
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

